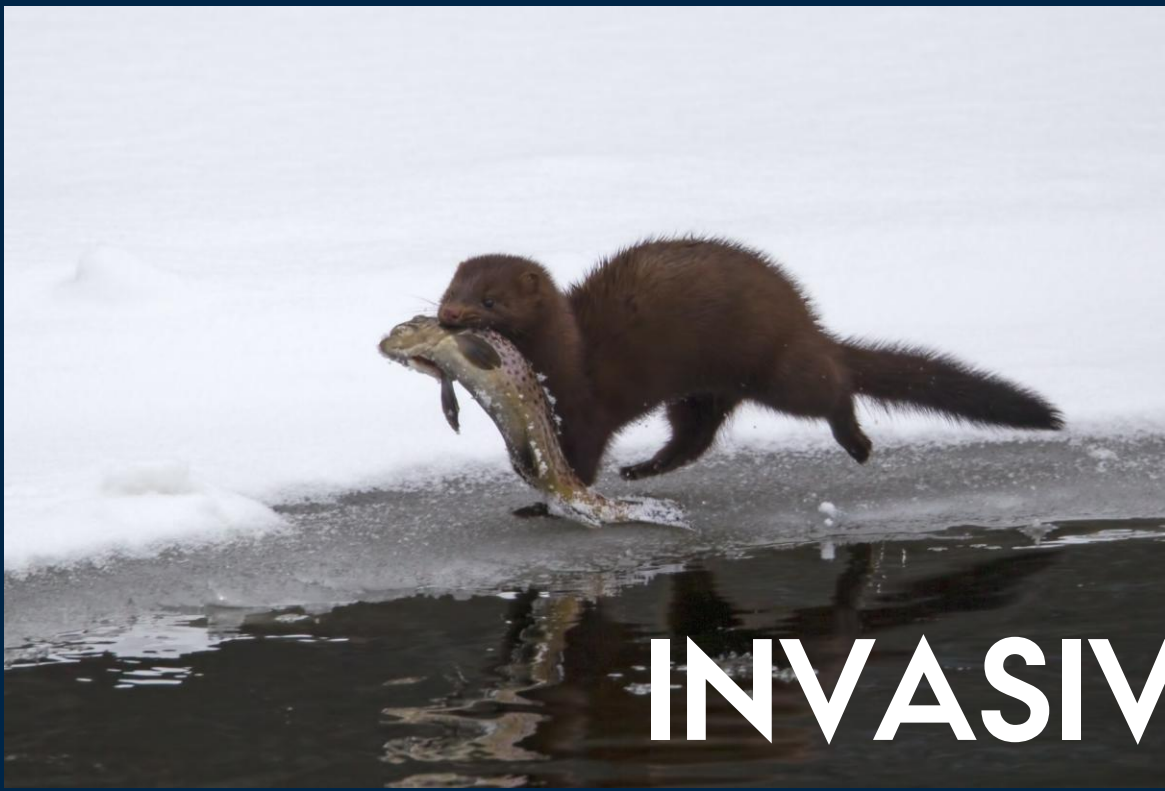

INVASIVE ARTER

FORVALTNINGSMÅL, BEHOV FOR VIDEN OG INDSATS

INSTITUT FOR ECOSCIENCE
AARHUS UNIVERSITET

TEMADAG 2025
6. NOVEMBER 2025

MORTEN ELMEROS
SENIORRÅDGIVER

HVAD ER EN INVASIV ART

Ikke-hjemmehørende $\neq$ invasiv, men et krav

Parametre	Krav	Samlet
Spredningspotentiale	≥ 1	} > 3
Levestedets bevarings- og naturværdi	-	
Påvirkning på hjemmehørende arter	≥ 1	} > 3
Påvirkning på økosystemer	-	
Negative økonomiske effekter	-	
Sundhedseffekter	-	
Total		> 7

- 6 parameter scores 0 - 3
- 0: ingen, 1: lav, 2: middel og 3: høj påvirkning.
- Tidshorisont 10 år
- Gunstige økonomiske effekter indgår ikke i biologisk vurdering, fx minkpels
- Datakvalitet

FORVALTNINGSRAMMER

EU-forordningen nr. 1143/2014

- EU-liste opdateres årligt (p.t. 114 arter, heraf 17 pattedyr & 5 fugle)

SGAV

Handlingsplan mod invasive arter (2017)

- DK-liste over invasive arter (13 arter)
- DK-oversigt invasive arter (77 arter, 5 fugle & 12 pattedyr)

Invasive fugle og pattedyr

Reguleres efter 'Bekendtgørelse af vildtskader'

Forvaltningsplan for mink, mårhund og vaskebjørn (2020)

VIDENSBASERET FORVALTNING

Hvis forebyggelse svigter og for de arter der allerede er her

Overvågning af forekomst, bestande og/eller effekter

- Vildtudbyttet
- Citizen science platforme
- NOVANA
- Fiskeri

Hvordan måles effekter?

Målsætning og metode:

- Effekter eller bestandstr./udvikling
- Udryddelse
- Begrænsning
(- Lade stå til)

- Muligheder?
- Økonomi?
- Etik?

Udbredelse og indsats:
- Lokal/regional/national

Hvad er mest effektive indsats?
Overvåges midlet eller udvikling ift. målet?

FORVALTNINGSPLAN MINK, MV.

Målet for forvaltning af mink, mårhund og vaskebjørn i Danmark er at reducere skader primært på kolonirugende og jordrugende fuglearter og sekundært på mindre pattedyr og padder i indsatsområderne ved at:

- at reducere bestanden af mink og mårhund især i naturfølsomme områder
- at undgå spredning af mårhund fra Jylland, samt
- at hindre etablering af en bestand af vaskebjørn.

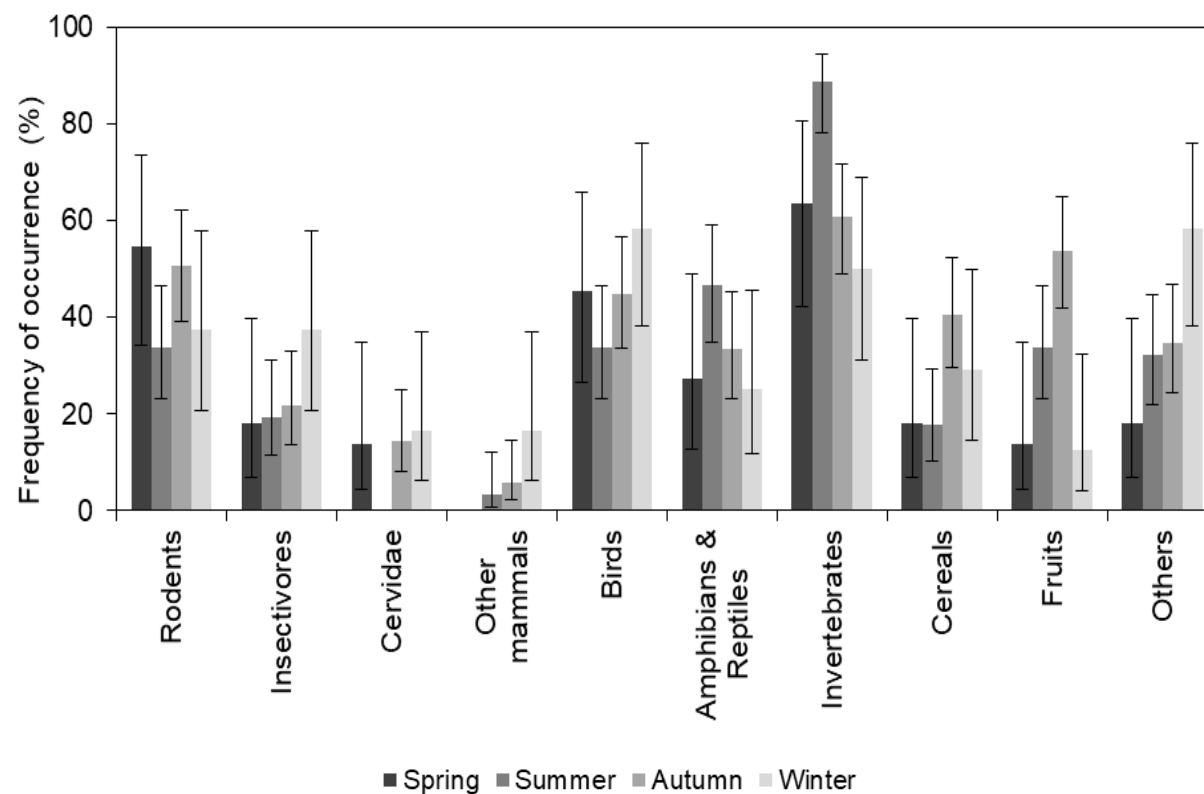
Evaluering af indsatser, fx

- årligt status ud fra bestandsestimater samt vildtudbyttestatistikken
- evaluering af forskellige fældetyper ift. effektivitet og risiko for bifangst
- evaluering af jagttrykket ved at undersøge aldersfordeling af vilde bestande af mink, mårhund og vaskebjørn
- Vurdering af overvågningsdata på arter, der er truet af prædation

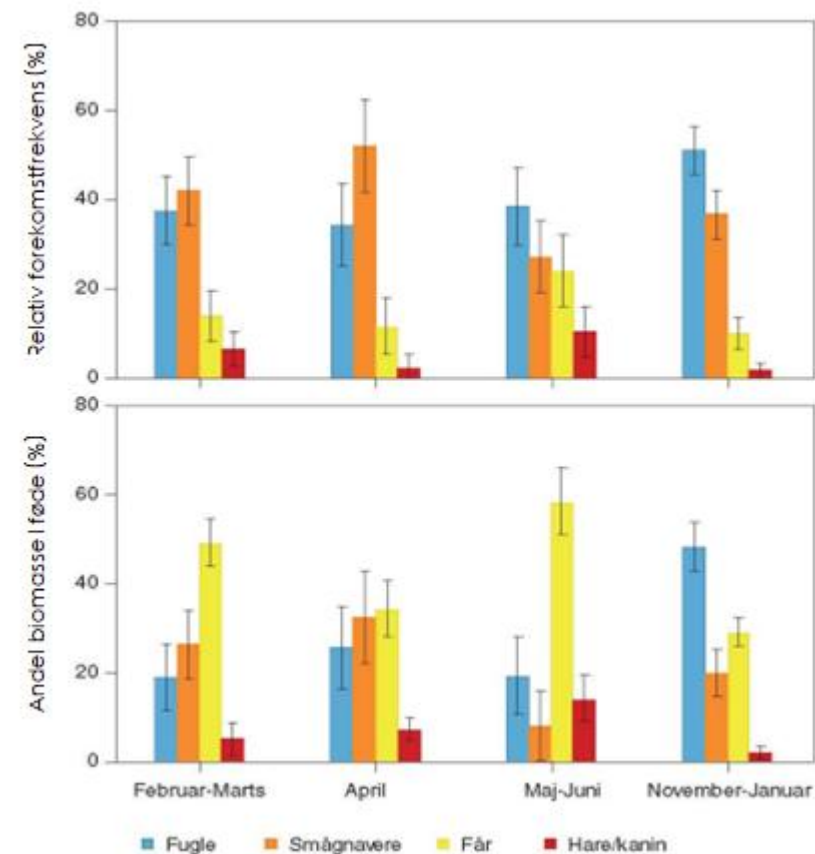

PRÆDATION OG EFFEKTER

Mårhunds føde i DK

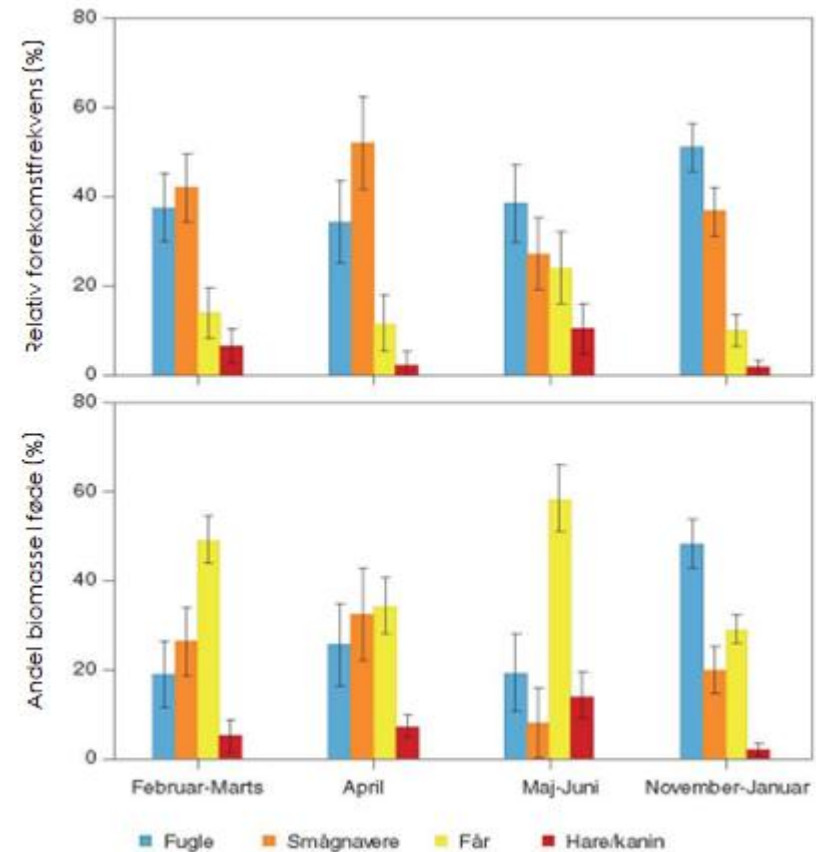
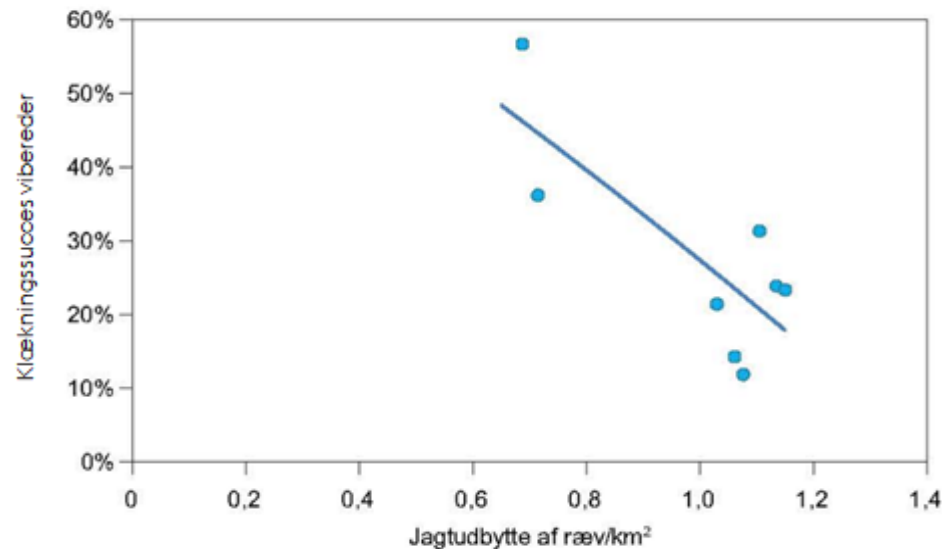
Rævs føde i Tøndermarsken

PRÆDATION OG EFFEKTER

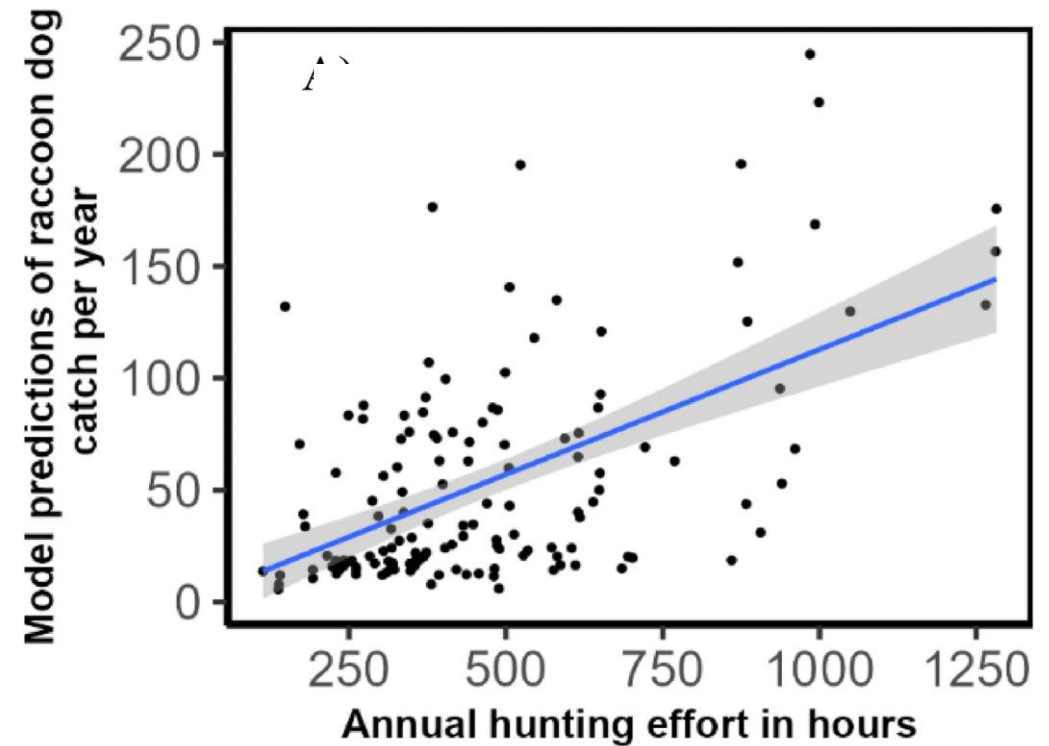
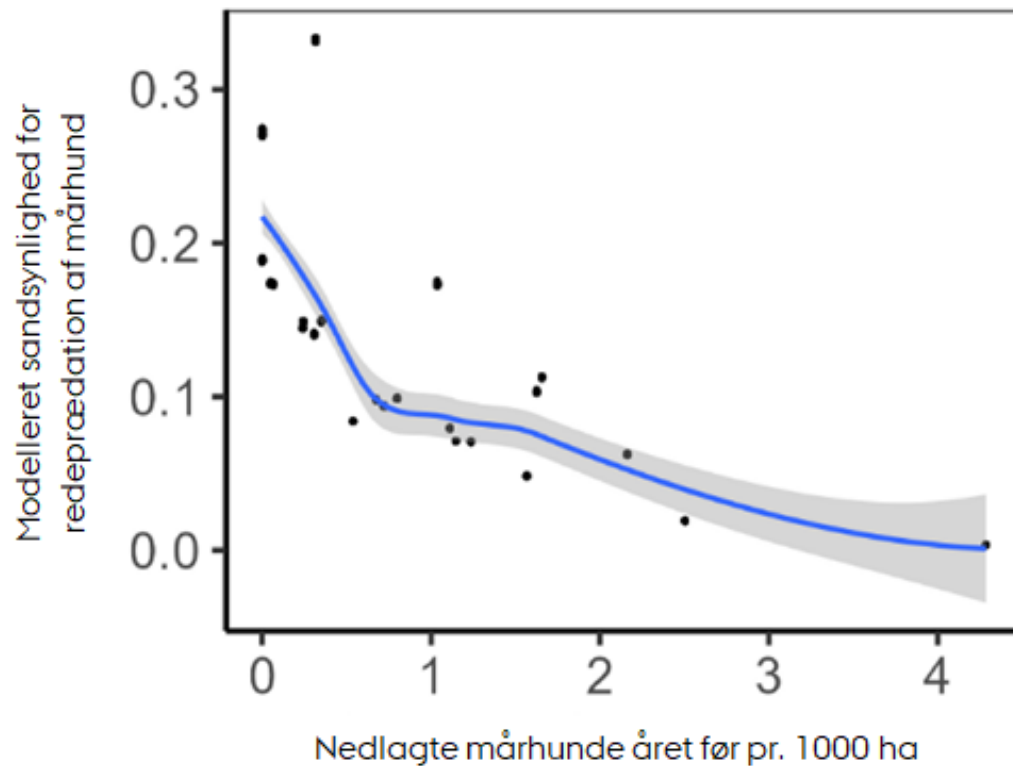
Ræveføde og prædation af engfuglereder i Tøndermarsken.

- 389 ekskrementer
- Fugl 20-30% af føden → 50% Nov-Jan
- Altovervejende andefugle (74% af fugl)
- Andel måge/vade-/spurvefugl højest Nov-Jan

PRÆDATION OG EFFEKT PÅ FUGLENE

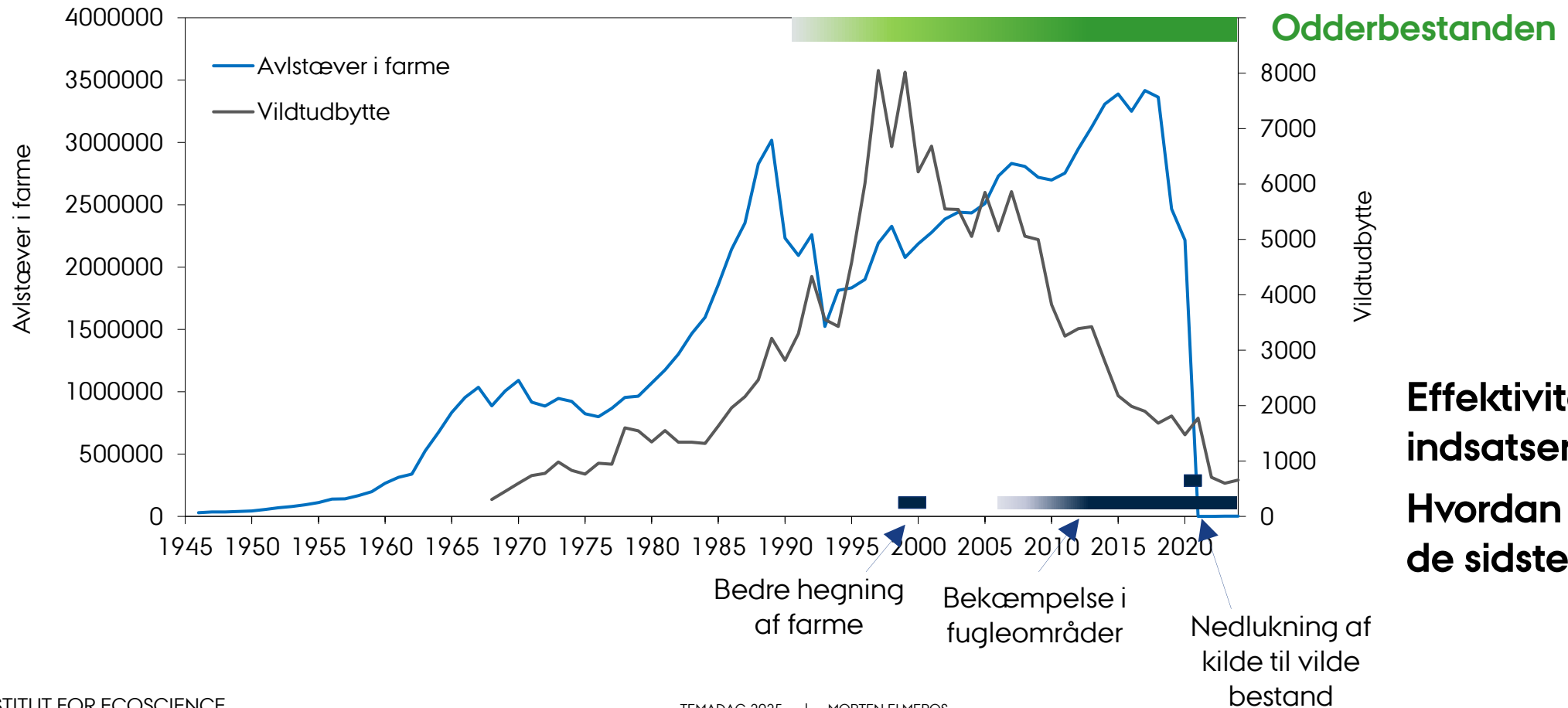
Afskydning af mårhund og redeprædation i vådområder i Finland

Selonen et al. 2025

OVERVÅGNING – ER MAN PÅ VEJ I MÅL?

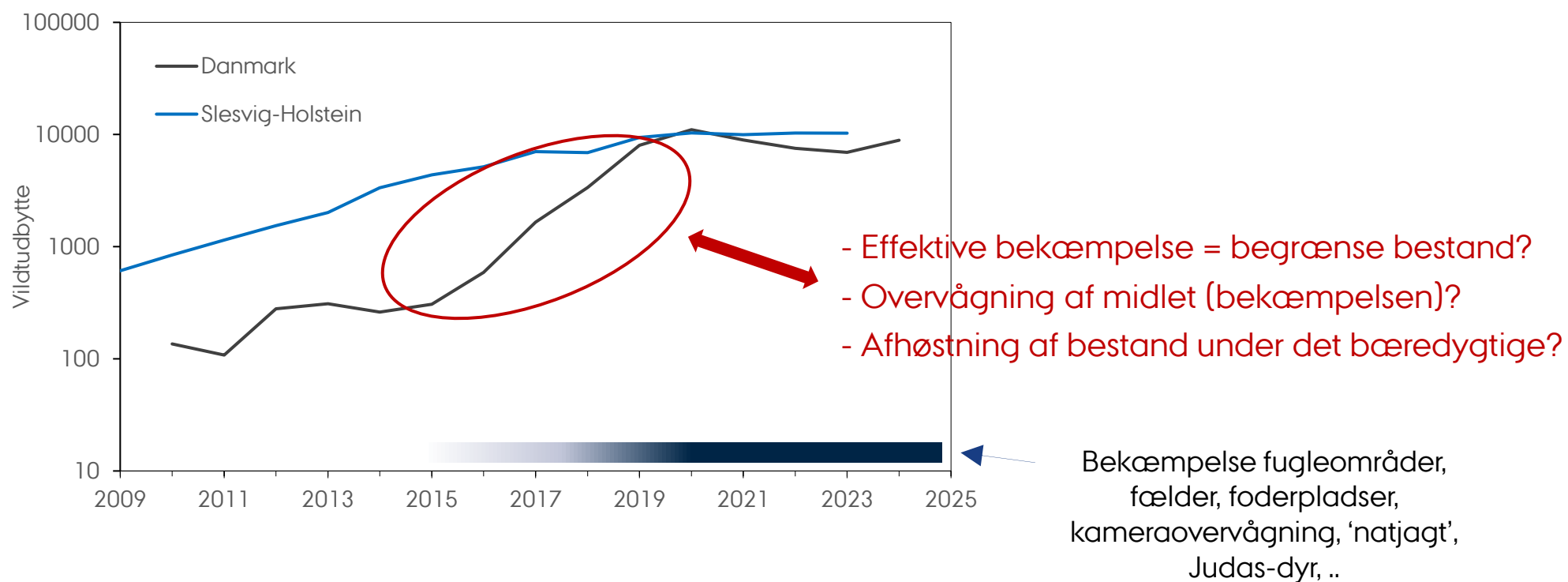
Vildtudbytte og produktionskapacitet af amerikansk mink

**Effektivitet af
indsatser?**
**Hvordan får man
de sidste med?**

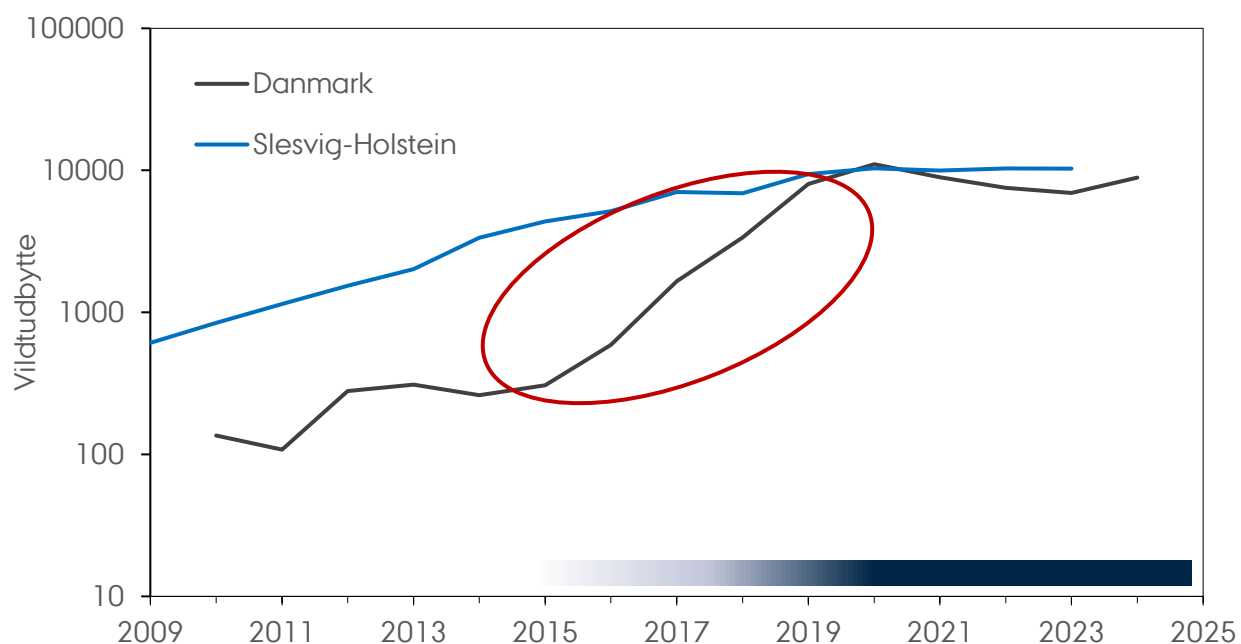
OVERVÅGNING – ER MAN PÅ VEJ I MÅL

Vildtudbytte af mårhund

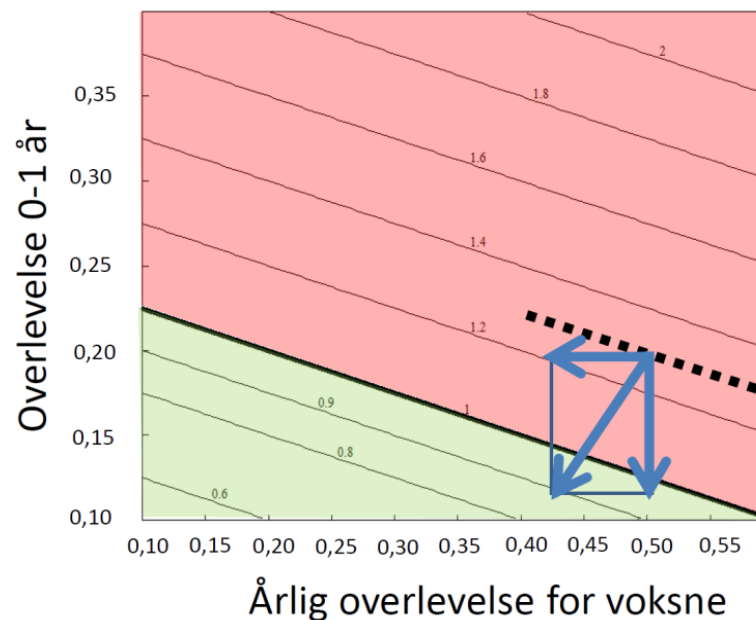

OVERVÅGNING – ER MAN PÅ VEJ I MÅL

Vildtudbytte af mårhund

Nødvendig dødelighed ved kuldstørrelse på 8 hvalpe

Overlevelse

Finland: 0-1: 12%. 1+: 56%

Polen: 0-1: 18%. 1+: 32-50%

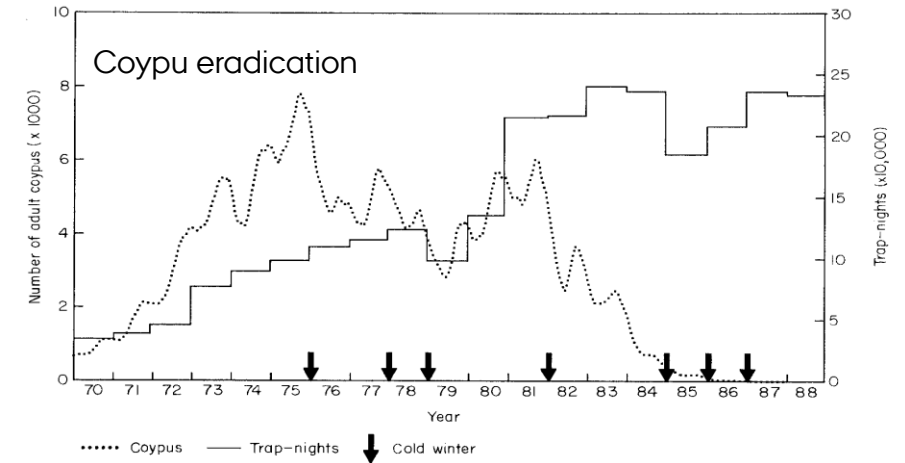
UDRYDDELSE – ER DET MULIGT?

Bisamrotte i Irland, Skotland, England (1930erne)

Sumpbæver i Østengland (1970-90)

Rødbuget egern i bypark i Belgien (2010erne)

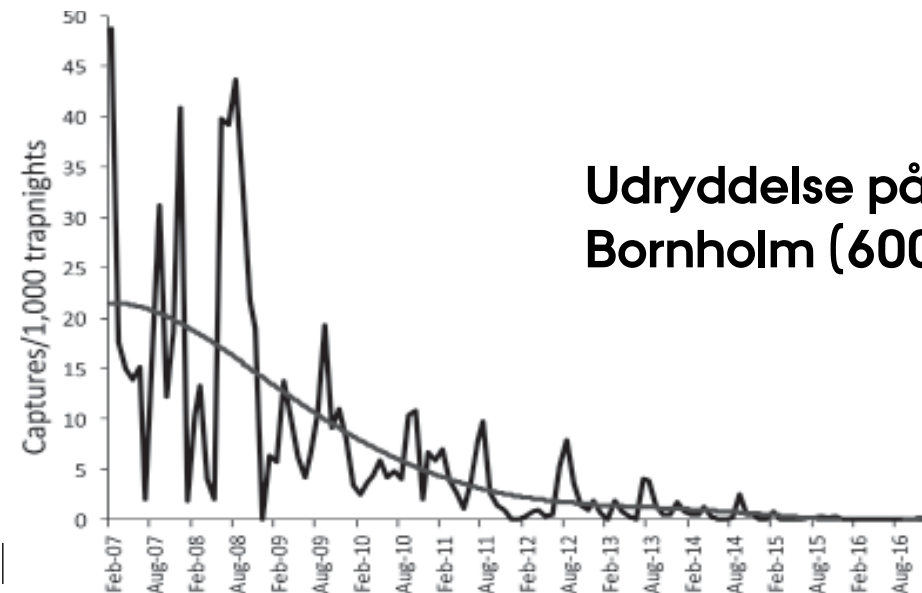
- ca. 200.000 € for 248 døde dyr

Amerikansk mink, Ydre Hebrider (3000 km²)

- Udryddelse = 95% bestandsreduktion
- 2001->2017
- 2200 am. mink dræbt
- 2018 ikke-levedygtig forekomst

- man var ikke færdig - om igen i 2025 ->

**Udryddelse på
Bornholm (600 km²)?**

OPSUMMERING

Når forebyggelsen ikke lykkedes:

Forvaltningsmål klart defineret

Bekæmpelsesindsats drevet af klare mål, modelleringer, data på og evaluering af resultater ift. målet.

Typiske faldgruber:

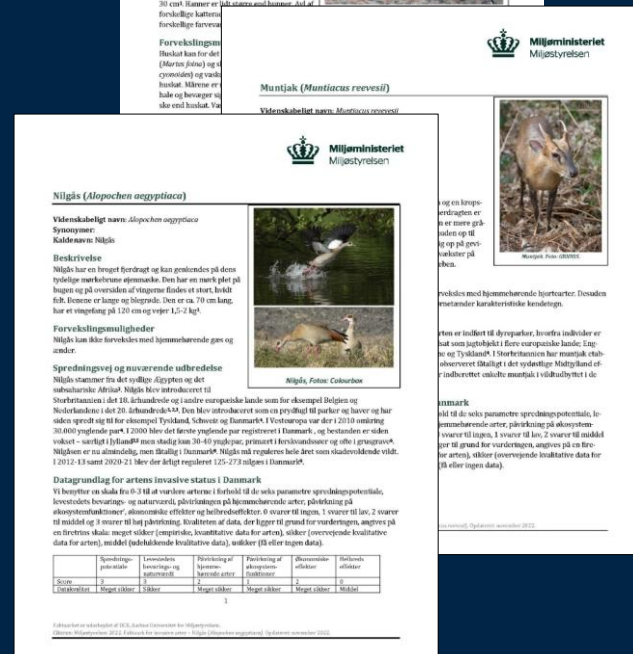
- Manglende plan/model for indsats
- Manglende indsamling af evalueringsdata
- Midlet bliver målet
- Ingen læring og effektivisering af bekæmpelsen

TAK FOR NU

- hvis man vil vide mere

<https://sgavmst.dk/arter/artsforvaltning/invasive-arter/informationsmateriale-om-invasive-arter>

Fotos - Am. mink: Larry Master, Sortmundet kutling: Henrik Carl, Hybenrose: Beate Strandberg, Vandremusling: D. Jude, Canadagås: Terry Sohl, Vaskebjørn: Carsten Volkwein, Sumpbæver: Kent Olsen, Bisamrotte: Alan D. Wilson